

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fie care publică-
ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul III.

Blaşiu 22 April 1893.

Numărul 16.

Sinodul electoral 16 April 1893.

Dóue acte mari s'au îndeplinitú la Dumineca Tomei din anul curenú în centrul bisericei unite în Blaşiu. Unul este alegerea candidaţilor pentru scaunul mitropolitan, altul manifestul clerului alegătorii.

Amindóue meritá atenziunea nóstrá în gradú mare şi apreţiarea lorú justá din partea publicisticii române.

Credincioşii ţinutei nóstre, care amú observat'o până acuma în afacerea completării scaunului mitropolitan, nu voimú nici de astá-datá să ne pronunţamú asupra persónelor alese de majoritatea clerului, precum nu ne-amú pronunţatú nici mai înainte asupra persónelor, ce puteau să se ia în consideraţiune, pentru cá noi nu stámú în servişul persónelor, ci a principiilor, cárorá trebuie să se supună fiesce care omú iubitorii de biserica sa.

Constatámú însă cu mándrie, cá clerul alegătorii s'a aréatú consciú de chemarea sa, findú cá a onoratú cu votul seú persóne, cari nu perdú din vedere nici odatá aceea ce suntemú, adecá Români uniţi cu biserica adevératá a lui Christosú.

Acésta trebuie să o constatámú cu atátú mai virtosú, cu câtú amú trebuitú să observámú cu durere, cá s'au făcutú şi încercári de a instráina inimile clerului nostru dela astfel de bárbaţi, despre cari se scia, cá ţinú susú stéglul principiului religiosú, suntú ali-
pişi cu trupú şi sufletú de sánta biserica,

şi consci de misiunea civilisátore, ce a avut'o şi trebuie să o aibá biserica română greco-catolicá în mijlocul poporului nostru.

Recunoscínú meritá deci clerul nostru alegătorii, ér acei bárbaţi, cari cu ocasiunea sinodului electoralú au lucratú din tóte puterile, ca principiul religiosú să nu sufere derutá, primescá multámita tuturorú credincioşilorú bine-simţitori ai provinciei nóstre. Tributú de recunoscínú aducemú şi acelorá, cari prin abnegaţiunea lorú au făcutú posibilá bunáînţelegere între alegători, şi dorimú din inimá, ca alipirea neclátitá de sánta biserica şi celealalte însuşiri frumóse ale Clerului nostru, cari au eşiú la ivélá în 16 April 1893 şi i-au înálatú vaða înainte poporului nostru, să crească şi să se întárescá totú mai multú spre márirea lui Dumneú şi spre triumfulú causei, ce o representá dñsulú cu atáta demnitate.

O deosébitá mángáiere ne face însă manifestul sinodului electoralú. Acestú actú constituie unú programú mare, pentru a cáruí realisare s'a luptatú necontentitú fericitulú Mitropolitú Vancea şi l'amú apératú şi noi în colónele „Unirii“, precum dovedesce mai fiesce care numărú alú acestei foi.

Independinţa bisericei greco-catolice române de biserica latiná din Ungaria, despre care se vorbesce în punctul primú alú manifestului, a fostú tot-deuna idealulú acestui Mitropolitú vrednicú. Despre acésta ne servesce ca dovadá

bucuria, cu care a constatatú nemuri-toriulú Archiereú înainte sinodului archidiececanú din 1869, cá Dumneú i-a ajutatú, ca să vadá independenţa acésta. Etá ce dícea dñsulú: „Ceea ce era mai înainte sufraganea unei mitropolii de altú ritú, deşi asemenea catolicú, ađi stá mándrá încununată cu demnitatea unei Mitropolii independente de alta asemenea şie-şi; — ceea ce înainte de asta cu 20 ani sussternea causele sale ca subordinată unui forú de discipliná diferentá, ađi primesce ea causele surorilorú, ca să le decidá cu putere de dreptú apelabilú numai la forú papalú delegatú de sántulú scaunú apostolicú din timpú în timpú.“

Şi dacá sinodul electoralú a aflatú de bine a accentua şi de astádatá independinţa Provinciei nóstre mitropolitane de ori ce biserica din patrie, a făcut'o acésta numai din acelú motivú, cá mulţi cautá cu ochi invidioşi la independinţa bisericei nóstre, şi ar voi să o vadá câtú mai curéadú nimicitá. Dorinţa acésta însă nu se va puté realisa, pentru cá independinţa bisericei nóstre de biserica latiná din Ungaria este garantată chiar de Capulú supremú alú bisericei, carele nu se va învoi nici odatá, ca aceea ce este bine făcutú în interesulú sántei biserice, să se strice pentru interesele politice ale altora.

În punctul 2 alú manifestului sinodulú poftesce pentru biserica nóstrá autonomie separatá de autonomia bisericei latine din Ungaria, şi influinţá

Feuilleton.

Serată musicalá. —

Despre serata musicalá aranjată în 16 a. c. de dlú Iacobú Muréşianú în Blaşiu în favorulú internatului de fetiţe din Blaşiu nu voiamú să scriemú cuume mai pre largú. Cu alte ocasiuni, óadú dlú Muréşianú a páşitú înainte publicului cu diletanşii seú, noi amú láudatú ceea ce era de láudatú, dar cu o cale amú avutú cutezarea de a mai şi critisa câte ceva, ce ni-se párea cá este de critisatú. Amú făcut'o acésta în interesulú bine înţelesú alú dlui Muréşianú şi alú diletanşilorú nostri. Dar publiculú nostru nu e dedatú a primi nici critica cea mai binevoitóre. De aceea reproducemú aci o criticá imparţialá. Adevératú cá aci se face puşiná criticá, dar şi acésta a audít'o dlú Muréşianú deja de multú în fóea nóstrá. Precum amú díşú deja în numărulú trecutú alú foi nóstre, serata musicalá din 16 a. c. a succesú fórté bine. Despre ea scrie „Tribuna“ în numărulú seú 76 urmátóarele:

Sara la órele 8 corulú mixtú alú dlui Iacobú Muréşianú a datú unú concertú, despre

care fie-ne permisú să vorbimú asemenea la acestú locú, cáci pentru imprejurárele Blaşiuului formézá unú evenimentú pre câtú de rártú pre atátú de îmbucurátóriu. Concertulú a fostú datú în sala de gimnasticá, nu de multú cláditá de fericitulú mitropolitú Vancea. Sala altcum destulú de spaşiosá şi aerósá, cu acestú prílejú s'a doveditú cu multú preá micá pentru publiculú adunatú. Dar abstrágéndú dela îmbuízela şi cáldura inevitabilá din pricina de mai susú, pentru concertú nu putemú avé decâtú elogiuri. Programulú acestuia a fostú compusú din 6 numeri musicali şi o declamaţiune. Acésta din urmă, o poesie patrioticá de Andreiú Muréşianú, a datú prílejú dşórei Elena Sántionú să-şi arete frumosulú seú talentú declamatoricú. În pitoresculú costumú naţionalú din România, cu gesturi sigure şi discrete şi cu dicţiune limpede şi simpaticá, a interpretatú cu simţemintú şi inteliginţá accentele patriotice ale bardului dela 1848, electricisándú auditorulú, care dupá fie-care strofá a izbucnitú în sgomotóse aplause.

În piesele musicale au fostú trei coruri şi unú solo-sopranú, compositii proprii ale dirigentului Iacobú Muréşianú, unú corú de Musicescu, altulú de Schumann, şi o piesá de concertú pentru pianoforte de Ascher. Să

vorbimú mai întâiú de acésta din urmă: Titulú ei este „La Traviatta“, mare caprice de concertú de Ascher, ér executatá a fostú de gentila dşóra Melania Brénduşanú. Impresia, ce amú avutú la audulú debutului frumósei concertante, trebuie să se asemeue cu bucuria marinarului, care găsesce unú márgáritarú preşiosú în nefsemnata scoică de pre malulú mării. Nici decum nu voimú să fimú supériori, dar în adevéru în Blaşiu nu ne puteamú aştepta la asemenea prestaţiune, la care şi mai puşinú ne îndreptáţia tinereta debutantei. Dşóra Brénduşanú a executatú piesa, destulú de grea, ce şi-a alesú, cu o siguranţá aprópe nepásátore, ca şi cândú ar fi lucrulú celú mai naturalú din lume, ca o damá atátú de tinérá, care nu scimú să fi fostú la nici unú conservatorú, să cânte atátú de precisú, atátú de impunétóriu, atátú de virtuosú ca dsa. Dupá aplausele frenetice ale publicului a mai adausú o fantasie, asemenea bisatá si totú atátú de admirabilú executatá, asupra unorú motive poporale románesci. Debutulú dşórei Brénduşanú nu numai cá face onóre máiestrului seú în musicá, dlui Iacobú Muréşianú, nu nu numai cá face onóre societáşii din Blaşiu, ci totodată îndreptátesce la speranţa, cá îi stá înainte o viaţă plină de

cuvenită elementului laic în cadrul acestei autonomii. Ideea aceasta a fost firul conducătorii în toate acțiunile Mitropolitului Vancea, despre ce sunt o dovadă atât vorbirile lui ținute cu ocaziunea sinodelor archidiecezane și a congreselor mixte, cât și corespondința lui purtată în această cauză. Fie de ajuns a ne provoca de astădată la scrisoarea fericitului Mitropolit din 26 Ianuarie 1890 adresată unuia dintre episcopii nostri sufragani, care fusese invitat la ancheta convocată pre atunci de Ministrul de culte în cauza autonomiei catolice. Vrednicul Mitropolit lega de inima episcopului, „ca și acum la început și tot-deuna să se espună așteptarea generală a Bisericii noastre întregi, ca pentru aceea să se concedă congresul autonomiei separat, precum s'au cerut în mai multe memorande așternute de aci (adecă dela Mitropolitul) în 5 rânduri începând dela anul 1869 până la anul 1875.“

În punctul alu treilea alu manifestului se cere regularea dreptului electoralu atât în ce privește completarea scaunului mitropolitanu, cât și în ce privește completarea scaunelor episcopesci sufragane.

Fericitul Mitropolit Vancea încă a dorit realizarea acestui postulat. Însă el doria mai întâi eluptarea autonomiei și numai după aceea regularea dreptului electoralu din cestiune în cadrul autonomiei, precând sinodul electoralu dorește regularea dreptului electoralu chiar și independentu de autonomie. Sinodul electoralu a avut motive, cându a purcesu astfel. Esto adecă cunoscutu, că după mórtea Mitropolitului Vancea se respândise faima, că cercurile hotărîtoare nu ar fi străine a da mână de ajutoriu binevoitoriu în afacerea regulării câtu mai grabnice a dreptului electoralu. De aceea Sinodul a aflatu, că este consultu să ne folo-

succesul pre terenul artei, dacă și în viitoriu se va devota muzicii cu dragostea, cu care se vede a i-se fi devotatu până acum.

Totu numai multe bune putem spune și despre corul dlui Murășianu. Deși nu mare la număr, dispune însă de puteri harnice și se vede a fi fostu supus unei instruirii serioase. Succesul i-a fostu desvârșit și aplauzele obținute bine meritate. Dintre coriști amintim cu deosebire pre dna *Cornelia Deac* și pre dâora *Ioanoviciu*, care au avut prilej să arete și în partii de solo ceea-ce potu.

În fine câte-va cuvinte despre dl *Murășianu* însuși. Dsa s'a prezentat publicului asistentu la concertu în două calități: ca instructoru și ca *compositoru*. Despre calitatea dintâi vorbește destul de lămurit, ér despre a doua mai adăugăm noi, că dsa face serioase și isbutite încercări de a cristalisa musica populară română în compoziții potrivite pentru podiul concertelor. Dovadă drăgalașul său cântec „*Pușiorul*“ și pompoasa baladă „*Năluca*“ pentru cor și solo, care le-am auditu la concertul din Blăși. Dar o observare leală să ne permită a-i face: Suntem siguri, că cu nițică atențiune talentul său incontestabil va isbuti să evite unele accente ce par a reaminti melodii ungueresci și care supără urechea Românului. Altcum numai încuraja putem pre dl *Murășianu* pre această cale, pre care îi dorim să mai secere multe succese și îi prevedem recunoștința bine-meritată a publicului românesc.

simu de această dispozițiune sufletescă a cercurilor hotărîtoare, ca afacerea dreptului electoralu să se termine câtu mai curându chiar și independentu de cestiunea autonomiei.

În punctul alu patrulea din manifestu se cere inviolabilitatea caracterului greco-catolicu român alu școlilor noastre. Pentru acestu caracteru Mitropolitul Vancea s'a espusu de repește ori în fața întregii țeri, și totă viața lui a fostu o jertfă continuă pentru a mântui de perire școlile române greco-catolice esistente, și a înzestra biserica sa cu institute noue grandioase de caracteru românesc greco-catolicu.

Ce a făcutu deci sinodul electoralu?

A adoptat principiile, pentru cari s'a luptat fericitul Mitropolit Vancea în totă viața sa, a legat de sufletul fiitorului Mitropolit, ca și el să lupte pentru realizarea lor, și astfel sinodul electoralu nu a ținut cont de ideile scâlciate ale „*Gazetarilor*“, cari voescu să sgrade temelile, pre cari se razimă întregu edificiul nostru bisericesc. Însă viu este Dumnezeu: „*porțile iadului nu voru învinge*.“

Alegerea de Mitropolit și presa unguerescă. — Se putea prevedé, că foile șovinistice din patrie voru primi și alegerea candidaților la mitropolia noastră cu aceeași bunăvoință, cu care s'au îndatinat a primi ori ce act, în care își mai manifestă naționalitățile nemaghiare din patrie voința sa. Căci uniții, cari și-au ales în 16 a c. în biserica catedrală din Blăși candidați la mitropolie, din întâmplare suntu toți Români, și apoi sciutu este, cu câtă bunăvoință feau foile ungueresci spre sciință ori ce act alu Românilor, chiar și acte de acelea, de cari altcum ar trebui să se bucure. Servescă de ilustrare protestele, cari le hotărescu Românii în adunările sale în contra politicei bisericesci a guvernului. Sunt foii ungueresci opoziționale, cari se luptă morțiș în contra acestei politicei, fie din principiul fie pentru că ea este a guvernului, și una nu se află între ele, carea macar să inregistreze protestele Românilor îndreptate în contra acelei politice nefericite.

Era deci de prevădutu, că șovinistiloru dela foile ungueresci nu le va conveni nici alegerea, ce s'a sevârșit în Blăși în 16 a c. Foile acestea puteau sci prea bine, că Clerul român unitu va să alégă candidați de mitropolitu pre sama sa și nu pre sama jurnaliștilor ungueresci. Ei ne și spun, că și-au perditu și umbra de încredere, ce o mai nutria față cu Clerul acesta, și acesta din cauza, că el nu a jertfit interesele bisericii române unite placului jurnalistic maghiare. Acesta merge acum așa de departe, câtu provocă pre cei dela putere, ca să înduplece pre Maiestatea Sa, să desconsidere votul Clerului și să numescă mitropolitu pre altu, care nu se cuprinde în ternariul propus din partea Clerului. Noi față cu dorința asta nutrim firma sperare, că Maiestatea Sa este cu multu mai temerariu de Dumnezeu, câtu să le împlinescă dorința. Érá pentru totă eventualitatea ne scutim cu ceea ce amu dîsu odată și amu provocat neplăcerea furtunosă a „*Gazetei*“ din Brașov. Éta ce amu dîsu noi și repetim și acuma:

„Ori câtu de lămurit, întemeiat, vechiu și neatacabil ar fi dreptul nostru de a ne

alege Archiepiscopu, noi numai în casul acela ni-lu vomu pute păstră pentru timpul prezentu și viitoru, dacă în mijlocul clerului nostru nu se află nici odată nici un preot atât de decădutu, încâtu să-lu vindă pentru interesele sale private.

„Guvernele de astăzi și-au uitat de Dumnezeu și de legile lui sante, și astfel nimic nu le mai reține, ca să nu caute toate căile posibile spre a ne răpi dreptul nostru strămoșesc, pentru ca și prin acesta să crească omnipotența statului, careia bărbații politici de astăzi se închină ca unui idolu.

„Folosi-se voru contrarii nostri de strălucirea orbitore a demnității înalte de Mitropolit și de promisiuni mari, ca prin acesta să-și afle un om, care să-și închiță ochii înainte adevărului și dreptății și să-și nădușcă glasul conștiinței și astfel să se facă trădătorul bisericii sale și alu drepturilor ei sante.

„Noi însă sperăm, că ómeni asemenea lui Iuda nu se voru afla în Clerul nostru, și acesta este garanța cea mai puternică a dreptului nostru de alegere.“

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Politica bisericescă a guvernului este și acum cestiunea principală, ce ocupă spiritele în țara întregă. Guvernul, vëndu manifestațiunile generale ale poporului contra politicei sale, cercă prin organele, ce-i stau la dispozițiune, să i-se voteze aderință în municipii și orașe. În urma terorizărilor eserciate asupra membrilor dela municipii și magistrate în multe locuri îi și succede a storce aprobarea politicei sale bisericesci. Mijlocele acestea însă sunt semnulu celu mai evident, că planurile guvernului sunt în contradicere cu dorințele și interesele poporului.

Congresele bisericesci ale Românilor greco-orientali întrunite la Dumineca Tomei în Sibiu și Arad încă și-au manifestat nedumeririle față cu politica bisericescă inaugurată de dl *Csáky*.

Ministrul de interne Hieronymi în 4 a c. a datu o ordinațiune către organele administrative, prin care le demândă să nu suferă a se ține adunări de popor în legătură cu cultul divin, nici a se tracta în adunări bisericesci ori religioase obiecte referitoare la afaceri publice. Pre calea acesta voescu dl ministru, să mai impedeze protestele contra politicei bisericesci, dară îl asigurăm, că nu-și ajunge scopul.

Roma.

Sfinția Sa Leon XIII a primitu în 15 a l. c. pre membrii peregrinajului internațional, cari sub conducerea P. Picard, generalul Augustinianilor, călătorescu la Ierusalim spre a lua parte la congresul eucharisticu.

În 17 a l. c. a primitu Sfinția Sa pre reprezentanții presei catolice din Germania. La alocuțiunea ținută de conducătorul peregrinajului Sfinția Sa a răspuns prin o cuvintare mai lungă îndemnându pre reprezentanții presei la concordie și alipire către Scaunul Apostolicu, apoi a vorbitu cu fiesce care peregrinu în unu modu forte amicalu.

Austria.

Peregrinii austriaci sub conducerea arhiepiscopului de Viena cardinalul Gruscha au fostu primii de Sfinția Sa Leon XIII în 14 a. c., care îi îndemna între altele, să se păzescă de societățile secrete, mai ales de francmasoni, și să lupte cu perseverență pentru restabilirea școlilor confesionale.

Partidul antiliberal (creștinesc) din capitala Austriei pre fiesce care și face cuceriri nouă. La ultimele alegeri comunale și în colegiul primu reprezentat numai prin liberali a reeșit cu 6 din candidații săi. Acesta e semn bun.

Arhiepiscopul Gruscha în zilele trecute a provocat consiliul scolastic din Viena, ca să dispună școlărilor catolici recitarea „Rugăciunii Domnului și a Născătoarei de Dumnezeu” la începutul și la finea prelegerilor. Consiliul scolastic comună însă, ca nu cumva să displacă Jidanilor, nu s'a simțit competentă a se pronunța în chestiune, ci a hotărât a o supune consiliului scolastic regnicolar. Unde este vorbă de jignirea bisericeii în drepturile ei, acolo în toate afacerile se cred competenți jidano-liberalii din Viena.

Francia.

Vicariul apostolic din Madagascar Mgr. Cazet a răspuns prin o foie volantă l'a altă foie volantă, în care este atacat din partea francmasonilor. Aceștia l'au acusat, și tribunalul compus totu din francmasoni l'a condamnat la 1000 frs amindă și 5000 frs desdaunare. Forul de apelațiune din Aix a confirmat sentința tribunalului din motivul, că deși Mgr. Cazet în scrierea sa nu amintea nume, totuși francmasonii din Madagascar pot lua asupra lor vătămările cuprinse într'insa. Adecă nu numai la noi cetesc tribunalele printre rinduri în procese de presă.

În 17 a. c. s'a închis în Paris congresul pentru promovarea artei creștinesc. Congresul a enunțat între altele, că chipurile sante lățite între popor să sunt dispuse prea fantastice să în o direcțiune cam sensuală, pentru aceea în locul lor să se producă fără amănare altele mai corăspundătoare.

Revista politică.

Afaceri interne.

După desbateri îndelungate și vehemente s'a terminat și votarea budgetului pre 1893. Încolo era și timpul să se voteze odată, după ce s'a început de prin Septembrie și s'au votat 2 prolongiri referitoare la el. Guvernul pte fi multămit, că a trecut preste budgetul arătându (pre hârtie) un plus de 470.000, fiind suma percepțiunilor de 486.653,643 fl., ăra a erogațiunilor de 486.184,643 fl. v. a. În casa magnaților se speră, că budgetul va fi primit fără mari greutăți. Camera după delăturarea unor proiecte de legi de mai puțină însemnătate se va ocupa cu legea despre salariarea învățătorilor poporali, care e de mare moment și pentru noi.

Deputatul Asboth în o scrisore îndreptată către alegătorii săi (din cercul

Sască) își motivează repășirea sa din partida liberală prin aceea, că această partidă este o școlă a intoleranței politice și a personalităților, care pretinde dela catolici supunere necondiționată puterii de stat și o ignorare totală a capului bisericeii. Mai țice, că partida liberală provocă lupta religioasă și că este în descompunere nu numai în dietă, ci și în țara întregă.

România.

Este știut, că România de unu șir de ani încôce totă politica economică și-a îndreptat-o spre crearea și protejarea industriei naționale față cu concurența industriei străine. Acestei tendințe este a se ascrie introducerea tarifului autonom și închierea de tractate comerciale numai cu atari state, produsele cărora nu fac mare concurență produselor indigene. Guvernul conservator, sub care s'au votat mai multe legi salutare pentru țară, a pășit în luna trecută cu un proiect de lege asupra maximului taxelor și contribuțiunilor comunale. Prin proiectul acesta se țintesce: 1. Sporirea venitorilor comunale. 2. Desființarea ori cărei deosebiri în materia de taxă comună între comunele rurale și comunele urbane. 3. Desființarea ori cărei deosebiri de taxe între produsele provenitoare din străinătate și cele similare produse în țară, și în consecință supunere la aceleași taxe atât a produselor aduse din afară, cât a celor produse în comune și respective în țară. Industria și comerțanții indigeni până acum protejați de concurența străină se vedu prin dispuneriile proiectului dați pradă acestei concurențe și pentru aceea au protestat contra legii maximului. Dar partidul liberal, care sumuță pre industria și guvernul, nu s'a mărghinit la atata, ci unii demagogi au adunat o ceta de bătași cam de vre-o 200—300 de capete, pre cari imbetându-i i-a aședat la pôlele delului Mitropoliei. Aceștia aruncară cu petri asupra ministrilor Carpă și Catargiu, precum și asupra mai multor deputați, cari mergeau dela cameră către casă. Gendarmeria chemată spre restabilirea ordinii încă a fostu întimpinată cu aruncături de petri din partea plebi și mai mulți gendarmi au fostu greu răniți. În fine a pășit la mijloc și miliția împrăștiându pre bătași. Opoziția ori unde, prin urmare și în România, trebuie să lupte contra guvernului cu arme legale, ăra nu prin inscenarea de scandaluri.

Anglia.

Obiectul principal al camerelor englese este până acum totu bilul home-rule. Votarea asupra bilului se așteptă să fie în timpul cel mai scurt. Proiectul în casa de jos va fi primit, deși pte cu o majoritate neînsemnată. Mai mare pericolul este pentru proiectul în casa lordilor, unde își are puțină părținori. Serioase îngrijiri îi însuflă bêtânului Gladstone și protestanții din districtul Ulster, cari voru aranja Duminecă un mare meeting în London cerându, ca acestu district să fie exempt de sub dispuneriile bilului home-rule și să nu

fie silitu a-și trimite deputații în parlamentul din Dublin, unde se prevede, că voru domni catolici. La aceea nu voru să reflecteze protestanții, că Irlanda e o țară catolică și catolici sute de ani au suferit cea mai mașteră tractare din partea protestanților.

Sărbia.

În 1 Aprilu st. n. s'a întâmplat la Belgrad o lovitură de stat, care a produs mare senzațiune în totă Europa. Tinerul rege Alesandru a chemat la conac la prându pre cei doi regenți și pre ministri. Când a ajunsu timpul vinului de Champagne sculându-se regele a declarat, că nu va mai suferi volnicia nici vătămarea constituțiunii; ministeriul îl dimite, și activitatea regentei o sisteză proclamându-se pre sine de maioră. Totu în acea noapte a datu o proclamațiune către popor, în care spune, că față cu actuala situație atât de spăimântătoare și față cu călcarea flagrantă a constituțiunii se crede datoriu a lua însuși în mână frinele guvernării. Întregă țara, până și radicalii, cei mai neîmpăcați inimi ai dinastiei Obrenovic, au primitu cu bucurie noua stare de lucruri. Regenții Ristici și Belimorovic au fostu arestați și puși sub pază puternică în propriile lor reședințe. În complotu au fostu induse de statu puține persoane, și așa se esplică, cum guvernul nu simțise nimica despre cursa, ce i-s'a întinsu cu atata dibacie. Tote puterile europene se arată până acum multămite cu noua stare de lucruri din Sărbia.

Noulu ministeriu se compune din dr. L. Dokic, fostu presidentu alu consiliului de stat și instructoru alu regelui Alesandru. Elu este unu omu erudit și simpatic și se consideră ca urditori alu loviturii de stat. Andr. Nicolici, ministru de externe, a făcutu parte și din ministeriile radicale Pasici și Gruici și este radicalu moderat. Rașa Milosevici, ministru de comerț, în ministeriul Pasici a funcționat ca șefu de secțiune la finanțe. Vuici, ministrul de finanțe, e recunoscutu ca o capacitate finanțială; în ministeriile radicale a funcționat totu ca ministru de finanțe. Milosovlievici, ministrul de interne, a condus acestu resortu și în ministeriul Gruici. Colonelul Stancovic, ministrul lucrărilor publice, până acum puțin s'a amestecat în politică. Franasovic, ministrul de rășboiu, a fostu adiutant alu regelui Milanu și în mai multe rinduri a condus acestu resortu pre timpul regelui Milanu.

Programul noului cabinetu este a întreține relațiuni bune cu puterile externe și a promova bunăstarea cetățenilor prin legi înțelepte.

Regenții Ristici și Belimarcovic voru primi pensii ca consilieri de stat. — Despre Garașanin, capul progresistilor, se susține, că încă a conlucrat la reșita loviturii de stat.

Cabinetul actualu va escrie alegeri nouă. Partidul liberal încă nu s'a putut reculege din zăpăcēla provocată prin lovitura de stat; unii membri ai partidului voescu a se abține dela nouăle

alegeri, alții sunt de părere să pășescă la luptă.

Vomă vedé, cum se va aréta pre venitorii cutezarea regelui Alesandru, care în 14 Aug. a. c. va implini 17 ani.

Belgiu.

Camera deputațiilor în săptămâna trecută a respins propunerea lui Ianson referitoare la sufragiul universal. Respingerea acesta a produs o grozavă agitațiune între lucrătorii, cari s'au pus în grevă generală și au comis mai multe escese regretabile. Între poliție și greviști s'au întâmplat ciocniri sângeroase. Unii dintre capii greviștilor sunt arestați. Atât în capitala Bruxelles cât și în orașele de prin provincă numărul greviștilor crește pre fiece care zi. Se pare, că lucrătorii sunt un instrument în mâinile liberalilor francmasoni, cari până ce au fost la cârmă, cu nici un preț nu s'au putut îndupleca să dea poporului nici libertățile, ce i-se cuvin, și acum se folosesc de simplitatea poporului spre a răsturna prin acesta guvernul conservativ.

Camera deputațiilor în ședința din 18 în principiu a primit în noua constituțiune introducerea sufragiului universal. Acesta a făcut o impresiune bună în tota țara; lucrătorii atât în Bruxelles cât și în celealalte cetăți s'au liniștit și au declarat, că vor înceta cu greva. Se vede că guvernul clerical scie să țină samă de dorințele legitime ale poporului.

„Le Moniteur de Rome“ despre primul pelerinaj român.

„Le Moniteur de Rome“ în numărul său 76 din 2 Aprilie a. c. anunțând sosirea pelerinilor români în Roma scrie:

Pelerinii români, venirea cărora la Roma pre timpul Pascilor o anunțasem, au și sosit astăzi dimineață la șapte ore și jumătate cu trenul dela Florența. Ei s'au așezat în „Hotel Capitol“.

Acești peregrini români, la număr aproape patruzeci, se țin de cele patru diecese române catolice din Ungaria, adică de Făgăraș, Gherla, Orade și Lugos. Ei sunt cei dintâi Români catolici, cari vin în deputațiune la Roma, și acesta împărtășește pelerinajului lor o importanță specială.

În fruntea lor este episcopul de Lugos, Preasfințitul Mgr. Victor Mihályi de Apșa, vechi elev al colegiului pontifical greco-ruten din Roma, de care s'a ținut asemenea și conducătorul pelerinajului, Rev. Dr. Vasiliu Hossu, actualminte rectorul seminariului din Blăși în Transilvania.

Între peregrini se află preoți, advocați, medici, proprietari și mai multe dămne.

Ceea ce adaugă la însemnătatea acestui pelerinaj, este aceea, că s'au unit lor și câțiva români neuniți, cari și-au exprimat dorința de a venera pre Pontificele Leon XIII.

Pentru sara de astăzi pelerinii români sunt invitați să asiste în salele reuniunii „Circolo di s. Pietro“ la esecutarea compoziției lui Rossini *Stabat Mater*.

O primire de onoare a pelerinilor se va întâmpla mâine în colegiul grecesc.

Luni dimineață la 8 ore pelerinii se vor duce la sfântul Petru pentru a asista

la liturgia, ce se va celebra după ritul grecesc românesc. După aceea se vor aduna la 11 ore în Vatican spre a fi primiți în audiința pontificală.

În numărul său 77 scrie același jurnal:

Pelerinii români s'au adunat astăzi dimineață la 9 ore în basilica Vaticană, unde au asistat la liturgia solemnă, carea Preasfințitul Mgr. Victor Mihályi de Apșa a celebrat-o la altarul Scaunului s. Petru. Afară de pelerinii români au mai asistat și mai mulți preoți grecoci așezați în Roma, precum și elevii colegiului pontifical grecesc.

Importanța acestei ceremonii frumoase, celebrate la însuși altarul Scaunului s. Petru, în prezența deputațiunii celei dintâi, carea au pornit-o Români catolici în pelerinaj la Roma, va afla fără îndoială un resonet salutar în lumea resăritenă, pentru a demonstra unitatea credinței pre lângă varietatea riturilor particulare ale tuturor bisericilor, cari recunosc jurisdicția supremă a Locuitorului lui Isus Christos. Manifestația asta a câștigat în importanță și prin faptul, că la deputațiunea pelerinilor s'au alăturat și câțiva Români încă neuniți, pentru ca să venereze, precum dicu ei înșiși, „pre Capul creștinătății, pre marele Pontifice Leon XIII“.

Pentru a întări caracterul special al manifestației, ce s'a săvârșit astăzi dimineață la mormântul principelui Apostolilor, episcopul de Lugos la liturgia, ce a celebrat-o la altarul Scaunului s. Petru, a dispus citirea Evangheliei despre primatul s. Petru.

Mai târziu, către 11 ore, cei patruzeci de peregrini români conduși de episcopul de Lugos s'au dus în Vatican la audiința, ce Sfântul Părinte le-a acordat în sala tronului.

Simțemintele lor de devoțiune le-a exprimat episcopul de Lugos, care a cetit spre scopul acesta o adresă în limba latină. Etă-i cuprinsul:

(Urmăză cuvintarea, ce a rostit-o în numele pelerinilor români Preasfinția Sa Dr. Victor Mihályi.)

Sfântul Părinte a răspuns asemenea în limba latină, exprimându-și satisfacția părintească, pentru că a fost fericit a primi cea dintâi deputațiune, ce a venit în pelerinaj la Roma dintre Români catolici. El i-a încurajat asemenea puternic spre a se aréta din ce în ce tot mai vrednici de credința, ce i-a unită cu Sfântul Scaun, din ce în ce tot mai mult aplicați la toate faptele, ce le inspiră credința acesta, până ce vor câștiga prin esemplul lor pre frații săi neuniți.

Conducătorul pelerinajului Rev. Dr. Vasiliu Hossu și toți peregrinii au fost prezenți apoi Sfântului Părinte prin Mgr. Mihályi și au fost admiși pre rând la sărutarea mâinei. Actul acesta de venerațiune l'au implinit și Români încă neuniți, cari s'au alăturat la pelerinaj, și acesta a mișcat deosebit pre Sfântul Părinte și a dat acestei audiințe și preste tot pelerinajului caracterul unei manifestări particularminte importante a progresului catolicismului.

Mgr. Mihályi a prezentat Sfintei Sale în numele pelerinilor și al dieceselor române catolice din Ungaria un dar de obol al sfântului Petru și două covoré foarte frumoase de manufactură orientală.

Acești peregrini vor sărăsi Roma mâne sară. Ei vor săvârșă încă mângăerea de a asista mâne dimineață la liturgia Sfântului Părinte.

După audiința pontificală pelerinii români s'au dus în atelierul fotografic al cavalerului De Federicis de pre piața s. Petru pentru a se portreta cu toți laolaltă.

Un act foarte interesant s'a săvârșit ieri în salele colegiului greco-ruten de pre via del Babuino, unde toate naționalitățile orientale de rit grecesc sunt reprezentate și se află și seminariști români. Rectorul colegiului grecesc părintele Lugari a trimis tuturor pelerinilor români o invitare împărtășindu-le, că vor săvârșă fericit, dacă îi vor pute primi ca oșpeți.

Recepțiunea s'a început cu imnul național român *Latina gintă* cântat de elevii seminariului grecesc.

Apoi un seminarist român, Radu, a cetit în limba română un mesagiu scurt de simpatie și de felicitare la adresa compatrioților săi, cari acum întâia oră dela unirea lor cu biserica Romei au alergat în cetatea eternă la picioarele Pontificelui.

Alți doi seminariști, Epaminonda Lucaci și Ioan Curciaba, au esecutat apoi o piesă musicală pre violină și flaută cu acompaniament de pian.

Vasiliu Suci a cetit după aceea un discurs românesc, în care a dorit națiunii române un viitor mai bun.

Mgr. Mihályi, episcopul Lugosului, grăind italianesc, a exprimat recunoștința cea mai mare a pelerinilor față cu colegiul greco-ruten și cu părinții Iesuiți, cari îl conduc.

Seminariștii au cântat apoi imnul Papei pre românesc.

Comendatorele Pacelli, consilier municipal al Romei, a salutat pre peregrini în numele catolicilor italieni și în al presei catolice din Roma. Reîmproșpătând amintirile, ce lăgă românimea de Roma, și-a exprimat sperarea, că unitatea de descendență și origine își va primi cununa în unitatea credinței religioase.

Acest discurs elocuent al dlui Pacelli a fost primit cu aplauze vii și unanime.

Elevii colegiului au cântat apoi împreună un imn italian compus anume întru onorea Mgr. Mihályi episcopului de Lugos, și un pelerin român, Ilie Dăianu, a salutat pre seminariștii români în numele academicianilor români.

Nu uităm a aminti, că pelerinilor s'au servit vin escelent și beutură recortore. Adunarea acesta frumoasă s'a terminat cu imnul lui Pi IX.

Mai înainte de ce s'ar săvârșă depărtat, peregrinii au vizitat colegiul, capela, biblioteca și celealalte. Ei s'au depărtat ducându cu sine cele mai bune amintiri despre primirea cordială, cu care i-a întâmpinat colegiul grecesc și vrednicul lui rector.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii“ din 1891:

Dl Ștefan Olteanu, măsari în Blăși, 5 fl. v. a.

Până acum a încurs de tot suma de 1,440 fl. 48 cr.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. Escelența Sa I. P. S. D. Mihailu Pavelu episcopu de Orade cu ocaziunea celebrării de Duminecă în catedrala din Blășiț a conferit ordulu Lectoratului următorilor alumnii de cursul al III din seminarul clericalu arhidieceșan: Ilariu Banciu, Nic. Bojanu, Sim. Chibulcuteanu, Ioanu Fulceea, Aug. Giurgiu, Teod. Hurghiu, Aug. Nilca, Val. Popescu, Isid. Rataca și Iul. Suci.

Întru mărirea lui Dumneșeu. Curatorul bisericii parohiale gr. cat. din Blășiț aduce și pre calea acesta ferbinte mulțămite Reverendissimului Dnă Ioanu Ianza vicariulu Hațegului pentru dăruirea unu rîndu de ornate bisericesci. Dumneșeu să-l răsplătescă însutit.

Comisariu pentru esamenul de maturitate. Ministrulu r. u. de culte și instrucțiunea publică la esamenul de maturitate, ce se voru ține în anul acesta la gimnasiulu gr. cat. din Beiușu, a numit comisariu pre dlă Veress Ignacz, directorulu gimnasiulu de stat din Sibiu.

Denumire. Dlă Dr. Ștefanu Munteanu, practicantulu judecătoria cercuală din Seghedin, este numit vice-notariu la judecătoria cercuală din Oravița.

Doctoru onorariu. Foaia oficiosa din Budapesta în nr. de Duminecă aduce scirea, după care Maiestatea Sa Monarchulu a concesit facultății teologice dela universitatea din Budapesta să proclame de doctoru onorariu în teologie pre Eminența Sa Cardinalulu Claudiu Vaszary, arhiepiscopulu Strigonului. Diploma de „doctor Theologiae” i-se va trimite primatelui în curēndu.

Ministri unguresci la Viena. Ministrii Wekerle și br. Fejervary au călătorit la Viena. Wekerle va raporta Maiestății Sale despre demersurile ulterioare ale guvernulu în chestiunile politice bisericesci și se va sfătu cu ministrulu austriacu de finanțe Steinbach în privința regulării valutei și a statoririi budgetulu comunu pre anul viitoru.

Sinode. Sinodulu ordinariu al arhidieceșei gr. or. transilvane s'a deschis Duminecă în Sibiu prin Escelența Sa Mitropolitulu Mironu Romanulu. Totu Duminecă s'au deschis sinodele diecesane gr. or. prin episcopii respectivelor diecese.

Matriculele civile. Guvernulu ungurescu a trimis pre Dr. Lukacs Gyorgy, concipistulu în ministerulu de interne, în Franța și Germania, ca să studieze procedura, după care se conduc în aceste țeri matriculele civile, care procedură voesce guvernulu să o introducă și la noi.

Raporturile de contribuțiune în Ungaria. Láng Lajos în o conferința ținută la academia magiară din Budapesta a arătat, că dările indirecte întrec pre cele directe. Cele indirecte facu 60%, pre cându cele directe numai 40%, abstrăgēndu dela numărōsele apucături, prin caru omenii se sciū subduce în diferite forme dela solvirea celor indirecte. Preste totu în Ungaria în calculu mediū contribuția este 14 fl. 75 cr. de persoană. Ce privește dările indirecte, în Budapesta ele se urcă la 80 fl. de persoană, în Fiume 34 fl., în Pojonu 23 fl., în Cașovia 21 fl., în Zombor 19 fl., în Șopron, Alba-regală, Seghedin și Győr câte 18 fl., în Turda, Dej și Beregszász 8 fl. Mai puțin se vine pre persoană din contribuțiunea indirectă în Sigetulu Marmatiei, unde e numai 7 fl. Darea de capu variază între 25 fl. și 2 fl. 75 cr. Mai mare diferință arată darea de casă, care în Budapesta este de 7 fl. 23 cr. de persoană, pre cându în Turda numai 11 cr.

Incendii. Unu teribilu incendiu, care a durat două zile, în săptămāna trecută a prefăcut în cenușe o parte însămnată a orașulu Vesprimu. Preste 200 de familii au rămasu avisate numai la ajutorulu caritativ al altora. Causa foculu până acum nu este constatată. Dauna cauzată trece preste 1 milionu fl. Unu focu înfricoșatū ajutorat de vintu a distrus la 70 de case împreună cu superidificatele aparținētore în Caloccea. Dauna produsă este cam de 300,000 fl. Incendii tur-

bate ad nimieitū în mare parte și comunele Cubinulu de josu. (comitatulu Aradulu), Jászladány (comit. Szolnoculu) și Liget (comitatulu Bihariei). În totă țara se facu colecte în favorul nenorociților din comunele arse.

În cauza incendiilor a convocatū ministrulu de interne o anchetă pre 27 l. c. care va avē să se consulteze cu privire la măsurile, ce ar fi de a se lua spre a preveni desele incendii. La anchetă s'au chematū și comandantii celorlă mai multe reuniuni de pompieri de pre la orașe.

Faptă filantropică. În ședința închisă a camerei deputaților din 18 a c. ablegatul Vesprimulu Szabó Imre a rugatū pre colegii săi ca să renunțe la competența de pre o zi în favorul celorlă ce au suferitū de focu în Vesprim. La propunerea deputatulu Márkus s'au învoitū toți deputatii, să renunțe la competența de pre 2 zile, care să se împartă între incendiații din Vesprim, Caloccea, Jászladány și Cubin.

Gimnasiulu din Blășiț a fostu vizitatū Marti și Mercuri de cătră Ilustritatea Sa D. Klámárik Sándor, consilierulu în ministerulu de culte și instrucțiune. Ilustritatea Sa preste totu s'a declaratū mulțămitu cu cele esperiante la gimnasiulu nostru.

Nunta de argintū a parohii regale Italiene se serbeză la Roma cu mare pompă. Concursulu publiculu din provința în capitală e de totu mare, cuartire numai cu greu se capetă. La serbare voru fi reprezentate tōte dinastiile europene, parte prin membri de ai lorū, parte prin trimiși esteraordinari. Curtea noastră imperială și regală este reprezentată prin Alteța Sa archiducele Rainer, care este înruditū cu familia domitōre a Italiei. Archiducele Rainer a sositū la Roma în 19 l. c. unde a fostu întâmpinatū la gară de cătră regele Umberto și de cătră principele de Neapolu. Poporulū l'a aclamatū cu „Evviva l' archiduca”. Tarul Rusiei este reprezentatū prin marele duce Vladimiru, regina Angliei prin principele de Wales, era ceialalți domitori prin ambasadorii lorū din Roma și respective prin alți delegați. Numai împēratulu Germaniei însoțitū de împētesa și de o suită numărōsă felicitēză în persoană părechea regală italiană.

Proteste. Spre a protesta contra politicei bisericesci a guvernulu, sau mai convocatū la adunări publice alegătorii romāni din cerculu *Iendei mari* pre 23 l. c. în Restoc, cei din cerculu *Șomcutu-mari* pre 24 l. c. în Șomcuta-mare, cei din cercurile *Hațegū, Huniadoru, Orăștie, Deva* și *Dobra* pre 29 l. c. în Orăștie, și cei din cercurile *Abrudū, Roșia* și *Ighiu* din cōce de Dealulu mare pre 5 Maiu în Abrudū. Cele mai multe adunări de protestare ținute până acum au trimisū telegrame omagiale Maiestății Sale Monarchulu.

Revisuirea constituției bulgare. Din Sofia se anunță, că în 30 a c. voru fi alegerile pentru marea sobranie. Până acum au pășitū numai candidați de ai partidulu guvernamentalū, și e probabilū că opoziționali și dacā voru păși cu candidații voru căde la alegeri. Intențiunea guvernulu este a hotări revisuirea cu unanimitate de voturi. Se asigură, că la deschiderea marel sobranie va fi de față principele cu soția sa.

Pertractări întrerupte. Comisiunea austro-ungară-romānă întrunită în Viena, spre a stipula condițiunile pentru închierea convențiunii comerciale și vamale între monarchia noastră și România, ivindu-se greutăți nouē a întrepruptă pertractările. Membrii comisiunii așteptă dela guvernele lorū îndrumările de lipsă. Se sperēză, că greutățile se voru pute delătura și convențiunea dorită de ambe părțile se va și închia.

Canonia principelui bulgaru Ferdinandu s'a întâmplatū Joi la 11 ore a. m. Ducele de Parma a ridicatū primulū toastū pentru tinera păreche. Principele Ferdinandu se simte fericitū, că a intratū în legături cu familia de Bourbon. Stambulov dă expresiune bucuriei sale, că după 500 de ani, erāși pōte saluta pre tronulu bulgaru unu principe, care fundēză o dinastie.

Alegere în Agram. În alu treilea cercu electoralū din capitala Croației s'a alesū deputatū opoziționalulu *Milan Amruș*, contra rectorulu dela Universitatea din Agram, *Pli-verici*, care a pășitū cu programū guvernamentalū. Alegerea a fostu urmărită cu mare interesū din partea Croaților și rezultatulu a făcutū asupra banulu o impresiune forte neplăcută, vedēndu că chiarū și în capitală, pre lângă tōte terorisiările oficiose, învinge opoziția.

Monumentulu honvedilor căduți în 1848/9 se va desveli în Budapesta la 21 Maiu a. c.

Din România. Primariulu cetății Bucuresci a datū o proclamațiune cătră cetățeni, în care arată, că sgomotele respândite de opoziție cu privire la legea maximulu suntū nefundate. Dice, că nu se voru pune taxe pre articlii produși în comună, pre cari nu s'a pusū nici până acum, ci se voru pune pre cei importați de afară. Taxele asupra vinulu și asupra spirituōselorū au fostu introduse cu fuvoirea camerei de comeriū. „Taxele comunale nu se potū înființa fără învoela consiliulu comunalu, și taxele asupritōre până va fi actualulu primariu nu se voru aplica.” „Timpul” serie, că proclamația primariulu capitalei a avutū unu efectū dintre cele mai fericite. Mulțimea de omeni din poporū dicea: De ce nu s'au spusū astea mai înainte, că fi luăm pre liberali la gōnă cu petrele, cându ne îndrumă la Mitropolie.

În 20 liberali au ținutū o mare întrunire, în care s'a criticatū cu asprime guvernulu, apoi s'a hotăritū o excursiune la mormintulu lui C. A. Rosetti. Reîntorcēndu-se liberali însoții de poporū, dela mormintulu lui Rosetti s'au îndreptatū spre palatū, dară soldații i-au silitū, să se împrăștie.

Ministrulu Catargiu în ședința din 18 a c. a parlamentulu despre tōte scenele scandalōse comise prin scenele de stradă face responsabili pre liberali cari au sumutātū poporulū.

Principele Bismarck, precum se anunță din Friedrichsruhe, este greu morbosu. Morbulu excancelarulu până acum nu-i periculosu, dar după simptome e temere, că va fi lovitū de apoplexie.

Demonstrațiuni socialiste în Holanda. Socialiștii din Amsterdam au aruncatū cu petri asupra calesei, în care se afla regina Holandei cu mamă-sa; din fericire nu au lovitū pre nici una. Apoi cam la 3000 de socialiști au demonstratū înaintea palatulu regalū: strigāndu „Josu cu banda de Orania.” Ei voiau să intre și în palatū, dară miliția consignată i-a împrăștiatū. Dintre demonstrații 26 au fostu răniți și la 100 prinși.

Conferința sanitară din Dresda la propunerea delegatulu rusu a decisū în unanimitate să feliciteze pre ministrulu de externe austro-ungaru, contele Kálnoky, pentru idesa de a convoca conferințele sanitare din Veneția și din Dresda.

La expoziția din Chicago a trimisū ministrulu nostru de comeriū 6 specialiști spre a studia raporturile comerciale, industriale și de comunicațiune ale Angliei.

Cutrēmuru de pământu. Insula Zante în zilele trecute erāși a fostu sgduită de unu puternicū cutrēmuru, care a ruinatū o mulțime de edificii și a cauzatū mōrtea la vre-o 70 de persoane.

Casuri de mōrte. Toma Marcu, preotū gr. cat. în Cămărașulu deșertū, a reposatū în 13 a l. c. în etate de 52 ani. — *Sarmilū Szabó*, protopopū și parohū gr. cat. de Supurulū de josu, asesorū consistorialū, a reposatū în 17 Aprilu în anulū alu 63-lea alu vieței. *În veți amintirea lorū!*

Pentru procurarea de recușite, stēguri flamure, policandre, albituri, obiecte piț, icōne și cărți bisericesci recomandămū institutulū de artă a lui **Süts și comp.** din Budapesta, cari la dorință trimittū gratis catalogul-prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

I.

Natura Unirii pre basa manifestului sinodului din 1698 aflatu de domnul Nic. Densușan.

În numărul 67 din „Gazeta” dl. Densușan după ce a publicat manifestul de unire al sinodului din 1698, se exprimă astfel: „Manifestul original de unire nu amintea absolut nimic, că biserica română de Alba-Iulia ar fi primită patru puncte dogmatice, era mai la vale, că „sinodul din 1698 nu primi nici o dogmă de credință catolică.” Din împrejurarea aceasta și deduce apoi dl. Densușan curioasă sa țesă, că sânta Unire n'a fost o unire dogmatică, ci o alianță bisericăscă, ca alianța între două state.

Superficialitatea dl. Densușan nu este așa evidentă ca în analiza manifestului acestuia. Nefind dl. Densușan teolog, nici n'a putut analiza documentul acesta ca teolog. Dl. Densușan însă este jurist de profesiune. De aceea pre dreptul amu fi așteptat, ca să-l analizeze barēm ca jurist. Analisându-l ca jurist, numai decăt ar fi vedut, cât sunt de fără temeiu tôte deducțiunile dînsului cu privire la natura sîntei uniri.

Să vedem însă, ore este adevărat, că „sinodul din 1698 nu primi nici o dogmă de credință catolică”, cum dice dl. Densușan!

După dl. Densușan biserica românească din Ardeu pre timpul Unirii era biserica „ortodoxă orientală”. De aceea în biserica românească din Ardeu la 1698 conceptul „biserică” avea totu același înțeles, care-lu are și astăzi în biserica „ortodoxă orientală” din Ardeu.

Acum Șaguna în dreptul său canonic § 21, pre care totuși ar fi trebuit să-l consulte dl. Densușan mai înainte de ce s'a apucat de unu lucru așa mare, definește biserica astfel: „Biserica este totalitatea acelor indiviți, cari s'au învoit . . . într'o credință . . .”¹⁾ Așa dară nu după unu „iesuitu celebru”, ci după unul dintre cei mai mari „ortodoxi orientali” numai acei indiviți se țin de o biserica, cari mărturisesc o credință cu ea.

Eră în manifestul sinodului din 1698 nu odată, ci de două ori dicit părinții sinodului, că „ne mărturisim a fi mădularile sîntei catolicescei biserici a Romei”. După însă și definiția bisericii dată de Șaguna așa dară, cându părinții sinodului din 1698 s'au dechiarat „mădulari a sîntei catolicescei biserice a Romei”, au intrat în totalitatea acelor indiviți, „cari s'au învoit în credința catolică a Romei, și prin aceea au primitu nu o dogmă „a sîntei catolicescei biserice a Romei”, ci tôte dogmele acestei biserici.

Până la 1698 părinții sinodului au fost „mădulari” ai bisericii „ortodoxe orientale”, cum susține dl. Densușan. Fiind mădulari ai acestei biserice, dela sine se înțelege, că au mărturisit dogmele ei. În sinodul din 1698 au decherat aceiași părinți, că nu mai sunt de aci încolo „mădulari” ai bisericii „ortodoxe orientale”, ci mădulari „ai sîntei catolicescei biserici a Romei”. De unde dela sine a urmat, că de atunci au început a mărturisi tôte dogmele acestei biserici părăsindu pre ale bisericei „ortodoxe orientale”.

Tôte lucrurile acestea sunt așa de evidente, câtu numai o tractare superficială ca a dl. Densușan pôte să nu le vadă, și să tragă din manifestul dela 1698 conclusioni așa false, cum nu ar puté trage decăt numai unu bărbatu lipsitu de ori ce cunoștințe teologice și iuridice, cum nu-lu ținem a fi pre dl. Densușan.

A te dechera „mădulari” alu unei biserice și totuși a nu primi nici o dogmă a acelei biserice, atăta însemnă, câtu a te dechera membru alu unei societăți și a nu primi nici unu paragrafu din statutele acelei

¹⁾ Andrei Șaguna, Compendiu de dreptul bisericăscu pag. 19.

societăți, sau a te dechera membru alu unui stat și a nu primi nice una din legile acelu stat. Asta însă și dl. Densușan ca iurist o va concede, că e o absurditate, și de aceea ne pare rău, că ceea ce susține dl. Densușan, nu e numai ceva falsu, ci chiar absurdu.

Dl. Densușan țesa sa, că sinodul din 1698 n'a primitu nice o dogmă de credință catolică, din cauză că acesta nu se dice expresu în manifestu, deși, cum amu arătat deja până la evidentă, se cuprinde lămurit în cuvintele: „mădulari ai sîntei catolicescei biserice a Romei”, și-o mai basază mai departe pre repetarea pre scurtu a condițiunilor de unire scrise la capetulu manifestului de Mitropolitulu Atanasiu cu mâna sa proprie astfel: „Și așa ne unim, acești ce scri mai susu, cum tôte lege noastră, slugba biserice, leturghia și posturile să stea pre locu.”

Cuvintelor: „lege noastră” dl. Densușan le dă înțelesulu de „credința noastră”, ca și cum Atanasiu ar fi voit să dicit, cumcă sinodul rămâne pre lângă credința, ce o a avut mai înainte, fără de a schimba nimica în ea.

Cuvintele acestea ale lui Atanasiu așa dară susține chiar și dl. Densușan, că sunt numai o repetare a condițiunilor unirii cuprinse în manifestu. Acum condițiunile acestea în manifestu sună în modul urmatoriu: „Însă într'acești chipu ne unim și ne mărturisim a fi mădularile sîntei catolicescei biserice a Romei, cum pre noi și rămășițele nostre din obiceiurile biserice nostre a răsăritulu să nu ne clătescă. Ci tôte ceremoniile, serbătorile, posturile, cum până acum, așa și de acum înainte să fim slobodi a le ține după cãlindariulu vechiu.” Condițiunea unirii așa dară nu este, ca părinții sinodului să rămână totu în credința de până atunci, căci atunci nici n'ar fi putut să se mărturisescă „mădulari ai sîntei catolicescei biserice a Romei”, ci să pre dîșii „din obiceiurile biserice răsăritulu să nu-i clătescă”, va să dicitu și disciplina biserice răsăritulu să le rămână neatinsă, căci cuvintulu „obicei” numai acestu înțelesu pôte să-lu aibă, cum arată esplicarea lui prin cuvintele: ceremoniile, serbătorile, posturile, cari sunt lucrurile rituale disciplinare.

Condițiunea unirii dară cuprinsă în manifestu este, că rămân pre lângă ritulu și disciplina răsăritenă. De aceea repetind Atanasiu condițiunea manifestului, numai acesta a putut să o dicit și el. Pentru aceea cuvintulu: „tôte lege noastră” din repetarea lui Atanasiu numai același înțelesu pôte să-lu aibă, care-lu are cuvintulu „obicei” din însuși manifestulu, va să dicitu ritulu și disciplina. Și cumcă numai acestu înțelesu pôte să-lu aibă cuvintulu „tôte lege noastră”, se vede de acolo, că nemijocitu Atanasiu esplicându cuvintulu „lege”, sau voindu a spune, că ce înțelege sub ea, ne spune, că înțelege: „slugba biserice, leturghia și posturile”, va să dicitu lucrurile rituale și disciplinare. Se vede că dl. Densușan este forțe nedeprius în interpretare, căci altcum forțe ușor ar fi putut să se convingă alăturându manifestulu cu repetarea lui la capet pre scurtu decăt Atanasiu, că cuvintulu: „lege” nu este aci coordinat cu „slugba biserice”, „leturghia”, „posturile”, ci acestea sunt subordonate aceluia, sunt părți ale aceluia și esplicarea mai detaliată a aceluia, sau voindu cu terminii din știința logice, cuvintulu „lege” este genulu, era celealalte trei sunt speciile acelu gen. Servim dl. Densușan și cu unu exemplu. Cându dicitu: tôte animalele, sugătorele, paserile și pescii, atunci nimeni na va înțelege lucrulu așa, că animalele sunt diverse de sugătore, paseri și pesci, ci ori cine va pricepe, ca acestea părți din animale sunt esplicări mai detaliate ale cuvintulu animale, sau animalu e genulu, și celealalte sunt speciile genulu.

Evidentă este deci, că în repetarea lui Atanasiu cuvintulu „lege” n'are înțelesulu de credință, ci înțelesulu, ce-lu are cu-

vintulu: „obicei” în însuși manifestulu, va să dicitu înțelesulu de rit și disciplină, adică „slugba biserice, leturghia și posturile”, din cari pre rămășițele lor nimeni nici nu le-a clătitu nici odată și nu le va clăti nici cându.

Constatăm dară rezultatulu. Întăiu în manifestulu dela 1698 părinții sinodului decherându-se mădulari ai „sîntei catolicescei biserice a Romei” au primitu tôte dogmele acestei biserice părăsindu pre ale bisericei „ortodoxe orientale”, ai cărei mădulari au fost până atunci.

A doua în manifestulu dela 1698 părinții sinodului au rezervat neatinsu ritulu și disciplina răsăritenă pentru sine și urmatorii săi.

De unde cându sinodulu provincialu dela 1872 ținut de mitropolitulu Vancea a codificat credința catolică a biserice Romei, n'a făcutu alta decăt a codificat credința primită de părinții sinodului din 1698, a căru manifestu l'a aflatu dl. Densușan. Eră cându acelu sinod l'a pag. 13 poftesce, că toți episcopii și preoții, cari voru lua parte la sinodele provinciale, să facă mărturisirea publică a credinței după formula prescrișă de Papa Urbanu VIII, nu poftesce decăt ca acești să mărturisescă credința „sîntei catolicescei biserice a Romei”, carea au mărturisit-o părinții sinodului din 1698, cându s'au declarat „mădulari ai acestei sîntei biserice”.

Mai departe cându sinodulu provincialu din 1872 ținut de Mitropolitulu Vancea a codificat principiulu, ca ritulu și disciplina orientală în biserica noastră să rămână neatinsă, n'a făcutu alta decăt a codificat condițiunea unirii cuprinsă în manifestulu dela 1698, ca adică: „obiceiurile, ceremoniile, serbătorile, posturile” să rămână cele orientale.

Sinodulu provincialu dela 1872 ținut sub Mitropolitulu Vancea n'a făcutu deci absolutu nimic alta decăt ceea ce a făcutu sinodulu din 1698 ținut sub Mitropolitulu Atanasiu.

Pentru ce condamnă dară D. Densușan pre Mitropolitulu Vancea și sinodulu ținut de el la 1872? Din rēutate de siguru nu. Ne pare rău, că trebuie să o spunem francu, că din ignorarea lucrulu.

Celu dintăiu act momentosu publicu după 1698, în care s'a putut arăta, că ore prin unirea dela 1698 primitu au Români sau nu credința catolică, a fost cându împăratulu Carolu VI voindu a introduce în catedrala din Alba Iulia recăștigată dela Calvinu pre noulu episcopu catolicu Georgiu Marthoni, și să sfințescă cetatea, lipsindu-i preoți romano-catolici, s'a folositu la lucrulu acesta de preoți românesci uniți, după unu de mai bine de 100, dintre cari protopopulu Petru dela Dața a servit sfința liturgie în limba românească la altariulu celu mare din biserica catolică¹⁾.

Dacă Români la 1698 n'ar fi primitu credința catolică, atunci preoți românesci uniți de siguru că n'ar fi fostu chemați de împăratulu să servescă în biserica catolică. Catolicii nu permitu nicăiri ereticilor și răsăritenilor desbinați să servescă în bisericile lor. Cu atăt mai puțin ar fi permis-o acesta împăratulu Carolu VI, care era forțe bunu catolicu. Preoților românesci însă nu numai le-a permis, ci i-a chiaru invitat să servescă în catedrala catolică. Pentru-ce? Pentru-că scia, că Români în 1698 au primitu înțregă credința catolică, și i-a considerat de confideli și conmembri ai biserice catolice. Etă dară o mărturisire publică a împăratulu, o mărturisire publică a episcopulu catolicu, o mărturisire publică a unui număr forțe însemnatu de preoți românesci, că Români la 1698 au făcutu o unire dogmatică cu biserica catolică a Romei.

Ce este față cu acestă mărturisire de atăți factori competenți rabulistica slabă și superficialitatea comică a dl. Densușan?

¹⁾ Laurianu Magazin istoricu tom. III. pag. 327. Samuilu Clain și Cipariu Acte și fragmente pag. 90.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de
Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

În ospetăria lui Crispă pre veranda, ce era în vecinătatea chiliei dămnorilor, se adunase o societate. Aci era Aglais cu fiul său și cu fată-sa, Crispina și fată-sa, sclavul Claudiu, cu pileul liberilor pre cap, gladiatorul Telus și Dionisiu din Atena. Ei grăiau despre evenimentul cel mare al zilei, ascultau cu atențiune încordată la cuvintele cavalerului. Cu admirare fericită privia mama la fiul său. Agata ședea lângă frate-său. Măna și-a pus-o într'a lui.

„Mamă,” duse tinărul, „întimplarea cea mai minunată a zilei acesteia încă nu v'am spus-o. Din voi toți numai Telus o știe. Dar acum v'o descoperă într'u mărire a ființei celei mari și tainice, căreia i-se închină Dionisiu, și despre care sunt convins, că mi-a stat în toate chipurile deosebitu întru ajutoriu. Eu încă cred întru înșă, și prietinel meu știe, că spre a fi bineplăcut acestui Dumneșeu încă necunoscut am luat asupra-mi problema de a mântui din mâna forței brutale doi oameni, în cari recunosc semenii de ai mei. Din scutul, în care m'a împărțit acest Dumneșeu cu adevărată bună, am aflat, că propusul meu i-a fost bineplăcut. În noaptea trecută fugia somnul dela mine, și eu totuși credeam, că am lipsă de el, pentru ca să pot implini bine ceea ce am luat asupra-mi. A treia pază a nopții trecuse deja, și la răsărit se părea că începe deja a crepa de ziua, cându părăsi așternutul și îmbrăcându-mă ieși în grădină, pentru ca să respir aer curat și să-mi limpedesc gândurile. Liniștea și recăderea nopții îmi făceau bine. Eu pornii afară prin câmpie. Răul nu-l vedeam în întunecă, dar aușiam și simțiam, că mă apropiu de el. După multă umblare simții, că mă cercetă somnul. Gândiam, că voi pute să odihnesc aci câteva ore. În adăpostul, ce-lu forma ramii câtorva arbori, adormii.

„Cu toate acestea nu a fost vis, ceea ce a urmat. Eu simțiam, cum o mână rece se atinse de fruntea mea. Eu mă trezii și vădui înaintea mea o muieră înaltă, care se pleca preste mine, o muieră cu păr lung și alb ca laptele, care în parte se ascundea în negrul ei vesmânt. Trăsăturile ei erau frumoșe, venerande, severe și bune de odată. În stînga ținea un toeg lung, era drepta și-o întinse spre mine. Eu sării îndată în picioare și privii la ea cu mirare. Totă apariția ei impunea reverență și tăcere. „Numai prin foc voi pute să învingi înfricoșatul animal,” duse ea rar și atinse din nou fruntea mea cu mâna. Eu plecai capul fără de a fi înțeles cuvintele ei și stam în tăcere ca unul, care mai așteptă deslușiri. Dar în aceeași clipă pornii ea de lângă mine și se perdu în întunecă nopții. Îndată pricepu, ce a voit să ducă. Încă mai înainte de ce ar fi crepat de ziua, a știut deja prietinel meu Telus totu lucrul. Noi cumpănim, cum s'ar pute esecuta mai potrivitu statul ei, — Telus îmi găti torțele, cari le-ași vedutu, și lor am să mulțămesc, că n'am cădutu jertfă înfricoșatului Seianu.”

„Dar cine va fi fost femeia aceea?” întrebă Aglais mișcată.

„Va fi fost Sibila, nobilă dămnă,” duse

Dionisiu, „Sibila Cumană. — Trebuie să mă înșoțesc într'o zi la Cumae,” continuă apoi îndreptându-se către Paulu. „Trebuie să o cercetăm și să grăim cu ea. Ea ne poate da multe deslușiri și ne poate spune multe, mai ales despre obiectul cel mai de frunte alu profetilor tuturor Sibilelor, — despre sosirea marelui împărat, pre carele-lu așteptă poporile, și despre restaurarea acestei lumi sfâșiate de durere.”

XVII.

În sara a treia după reprezentația din circ se aranjă o producție de gimnastică. Acesta avea să fie în palatul împăresc. Spectatori aveau să fie împăratul și curtea întregă. Totu ce avea Roma mai desvârșit în spirit, în filosofie și în știință, era aci invitat, ca după soupeul împăresc să se măsore cu inteligința și elocința Atenei, ce o reprezenta unul dintre fiii ei cei mai tineri, dar mai dibaci. La o poruncă specială a împăratului au fost invitați toți, cari aveau ore care influență la curte. Dămnă Aglais dimpreună cu pruncii ei încă a fost invitată. Împăratul voia să facă prin acesta o plăcere favoritului său Dionisiu.

Afară totul era viață. Orașul întreg era în pociore. În case se gătia pre întrecute cu totu ce aveau mai prețios și mai strălucitor, ca să se potrivească în societatea, ce avea să se adune la curtea împărescă. Pre strade era om lângă om, ca să potă admira damele frumoșe, împodobite cu aur și petri scumpe. Asta nu era un lucru de toate zilele în micul oraș Formiae. Drumul era iluminat ca ziua, căci șirurile lungi de ospetii veniau înșoții de soldați cu torțe.

Ușile palatului Mamurra erau deschise. Sute de sclavi erau postați, ca să primescă pre ospetii în impluviu, care era împodobit splendid și foarte bogat. Împrejurul columnelor de porfiră, ce țineau arcadele, șerpuiă ghirlande de flori elegante. O mulțime mare de lampione în toate colorile își amestecă strălucirea cu lumina lunii și a stelelor. Toate lucrurile din curte păreau sflate cu o lucire fermecătoare — mulțimea de ospetii eleganti, cari se întreceau în strălucire, apoi florile, ici galbene aurii, colo roșii ca sângele, dincoace verzi și fragede, dincolo albastre ca ceriul.

Înainte de a se înfățișa curtea, Cesarul Tiberiu a ținut împreună cu credincioșii săi o conferință secretă.

„Voi vedeți, în ce măsură a captivat el pre Augustu, și să știți, că dacă în sara asta nu-i veți sci astupa gura, ci veți fi așa de slabi, ca el să vă impună tăcere, apoi ați gătat-o cu numele vostru și e vai de întregă proprietatea acesta. Elu de bună samă se va întrepune cu vorbele sale de miere pentru averea prietinelui său, știți, a călărețului, ce l'a-ți admirat în circ. — Voi să cercăți pre ori ce cale, să-lu faceți de risu. Să-i contrați la totă vorba. Dacă vă este frică de acestu papălapte, apoi nu sunteți bărbați, ci nisce tândale. Contrați-ți mereu, batjocoriți-i vorbele, ca să-lu ridă totă societatea! Voi ați arătat dor tot-deuna o prezență de spirit, ce ulmia pre toți! Etă eu vă amuț acum ca pre nisce câni asupra altui câne. Arătați-i, că e unu simplicul, și va părăsi Roma rușinat și desprețit. Înșemnați-v'o asta bine!”

Pre cându se rostiau vorbele acestea, Dionisiu se dă jos din trăsura dimpreună cu pretinul său înaintea palatului. Dionisiu

chemase la petrecere și pre dămnă Aglais. Însă dinsa și fice-sa au mulțămitu de invitare, dar și-au esprimat dorința, ca Paulu să meargă negreșit și apoi să le povestescă și loru toate.

Pre drumu Dionisiu duse lui Paulu: „Nu e așa, că Augustu te-a îndrumat, să-ți cerci dreptul la judecătorie? Dar eu pre calea acesta am puțină sperare de reușită, după ce moșia ta e în mâinile lui Tiberiu. Apoi pentru ca să poți purta procesul acesta, îți trebuie bani mulți, ér banii îți lipsesc, precând elu îi are cu prisosință. Pricepi acum, cum stă lucrul? Nu e așa?”

„Ba e tocmai așa,” răspuse Paulu, „Mama încă are puțină sperare. Ea duse, că dacă amu avé noi pretini la carte, acestia aru pute sonda terenul mai bine.”

„Știi, ce am gândit eu?” duse Dionisiu. „Ascultă numai. Se pare că de multă vreme n'a stat nimeni în grația împăratului așa ca celu ce vorbește cu tine. Eu mă voi întrepune înaintea lui Augustu pentru justele tale cereri.”

„Îți mulțămesc, scumpul meu pretin! Cât de bună ești!”

„Nu mă pot asemăna ție, care ți-ai espus viața pentru unu sclavu. Cum ți-am spus, Augustu îmi este binevoitoru și mi-a promis, că de voi ieși învingători, îmi va implini ori-ce dorință. Sara asta va fi hotărîtoare. Aici va fi adunată totă știința Romei, ca să discute teoriile și ilușiile Atenei și să le restorne. Știu bine, că oștea asta are de gând, să mă nimicescă și să mă alunge, dar nu o va pute.”

„Tu să fugi?” duse Paulu cu mirare.

„Tu nici nu ști, ce me frământă,” îi răspuse Dionisiu. „Dar Acela, pre care îți portu în inimă, îmi va ajuta, să pot vorbi despre adevărurile eterne, mari și frumoșe, ce n'au lipsit nici odată din sufletele oamenilor buni și nobili. Acestea nu dejosesc pre omu, ci-lu înalță într'o lume perfectă. Dar ultă, că vorbindu nici nu amu observat, cât de repede amu ajuns.”

Câteva minute, și erau și ei în curte, unde ospetii se adunaseră deja. Juru împrejurul păreților în formă de arc erau aședate scaune și fotolii așa, că societatea era parte sub ceriul liberu parte sub arcade. Augustu, amindoi Cesarii și damele curții sosiseră dejă. Damele s'au fost aședat în fotolii.

Dionisiu presentă pre pretinul său învechitul domnu de casă, lui Mamurra. Acesta flă bătă cu mâna pre umeri pretinesce și-i vorbi despre vitejia, cu care a vedutu pre tatăl său luptându-se la Filipi. Îu prinse apoi de braț și flă conduse la împăratul. În apropierea împăratului ședea Quintu Hateriu, următorul vechiu de zile alu lui Cicero, și Titu Liviu nu mai puțin îmbătrănit.

„Permite-mi, măritule Augustu, ca să-ți presentu pre fiul unu tovarășu de arme alu meu, care s'a luptat cu mai mare zel pentru tine, decâtu cu succes pentru sine însuși.”

Augustu răspuse la închinarea adăncă a lui Paulu cu un zimbet plin de bunătațe. Apoi își îndreptă privirea spre Tiberiu, care nu ședea departe și a ascultat toate vorbele lui Mamurra. Augustu observă, că fața Cesarului s'a roșit și întunecat.

(Va urma.)

Economie.

Pământul văros și vița americană.
O recerintă principală pentru cultivarea viței americane este dedarea ei cu solul, ce conține cantități mai mari de var. Experimentările făcute în privința acasta de un specialist francez, care a plantat vița americană în diferite ținuturi, în cari varul se află în pământ în proporții diverse, au dat rezultatul următoriu: 1. În acelea ținuturi, în cari vița indigenă producea mai bine, vița americană între anul al 3-lea și al 5-lea din cauza chlorării a perit cu totul, dar numai acolo, unde în 1 Chlgr. de pământ se află peste 180 gr. de var, sau peste 320 grame de carbonat de var. 2. Și în ținuturile acestea se poate conserva vegetarea și productivitatea viței americane, dacă se gunoese locul bine și afundă, și dacă varul este mai puțin de 100 de gr. în 1 Chlgr. 3. În ținuturile, în cari pământul conține puțin var, vița americană prosperă foarte bine și nici odată nu devine cloratică. 4. În ținuturile, unde terenul conține 100—180 părți var în 1 klg. de pământ, vița deși nu pere, dară totuși suferă mult și e slabă. Din cele espuse rezultă, că vița americană trebuie sădită în ținuturile, în cari pământul conține cel mult 10% var, ori să se producă o variațiune de viță, care să reziste și filoxerei și să se impace și cu solul mai văros.

Pentru ce sunt mulți pomi neroditori?
Pre mulți li audim tânguindu-se, că acum nu mai produc pomii ca mai de mult, că mulți pomi nu sunt vrednici nici să-i țini în grădină etc. Tânguirile acestea însă sunt nefundate. Pomi prestă totuși producă ca și mai de mult, și dacă totuși în casuri singuratiche nu produc pomii cuiva, precum ar aștepta dînsul, cauza să o caute în propria neglijință. Ca pomii să producă pome multe și gustose, trebuie să fie de soi nobil, sănătoși, plantați în locuri corespunzătorii și la convenită depărtare unul de altul, apărați de animale și de petulanța unor prunci, udați din când în când și gunoiți. Economii nostri, cari își cultivă și grijesc cu mare sirguintă agrii, pomii li neglegă mai cu totul și nu ținu samă si de lipsele lor, în specială gunoirea pomilor nici prin mînt nu le trece. Scitut este, că plantele încă au lipsă de nutremint. Ele își estragă nutremintul în parte din aer prin frunze, dară mai ales și-lu estragă din pământ prin rădăcini. Fiesce care plantă spre a se nutri are lipsă de anumite elemente. Acum dacă elementele acestea nu se află în măsură suficientă în pământul, în care este plantat cutare pom, el tânguesce, suferă fome; atătu rădăcinile cătu și trunchiul și ramii se împedecă în dezvoltarea lor, pomul slăbesce, slăbindu pomul, pomele vor fi mărunte și fără gust. Une-ori pomii produc multe flori, dară mai tôte cădu fără a lega; altă dată legă multe, dară cea mai mare parte cădu, cu cătu se apropie mai tare timpul cocerii. Causa la acestea de comună este, că pomului li lipsesce nutremintul de lipsă. Rēul se pōte delătura ușor gunoind pomii și în modulă acesta dāndu-le nutremintul de lipsă. Economii gunoescă numai pomii regulat, și voru înceta tânguirile, că acum nu se mai fac pome ca în trecut.

O nouă lampă de magnesie a prezentat Dronier la ultima adunare a reuniunii parisiene, ce se numește „Société d'encouragement“. Lampa consumă pre oră 4 gr. de magnesie și dă o lumină foarte intensivă. Se dice, că un kg. de magnesie produce atăta lumină, cătu 130 kg. de lumină ori 80 kg. petrolu ori 130 m. cub. de gaz.

Cultura păsatului arabic (*Sorghum vulgare*). Plāta acasta (o specie de tatarcă) la noi pāna acum se cultivă numai în măsură mică, sēmēnāndu-se ca și florea sōrelui pre la marginea cucuruzelor, grumoniștilor, cănepiștilor etc., deși în multe ținuturi s'ar rentă cultura ei în măsură mai mare. Pāsatul (*Sorghum*) se ține de ordinea monocotyledonelor și de familia gramineelor, și

ca atare este afina cu tōte cerealele. Ea are mai multe variațiuni. Pentru ținuturile nōstre mai corēspunđetōre este variațiunea numitā: *Sorghum vulgare*. Plāta acasta în privința terenului nu-i alegtōre, deși li mai place pāmīntul vergurū ori bine gunoit. Ce privesce cultura ei, sēmēnā cu a cucuruzului. Neputēndu suferi rēcēla, nu e consultā a o sēmēna mai de timpuriu decātū pre la finea lui Aprilū și începutul lui Maiū. După sēmēnare, supunēndu că are umeđēla și căldura de lipsă, în decursu de 8—10 zile resare. Crescēndu pāsatul la înălțimea de 20—25 cm. se sapă și rāresce. Distanța dintre singuraticele fire pōte fi de 25—35 cm. În Iuliū, cāndu plāta ajunge înălțimea de 50—60 cm., se sapă a dōua oră adunāndu-se pāmīntul în jurul ei, ca și în jurul firelor de cucuruz. Sāpatul se pōte face și cu plugul ori cu mașina. Cōcerea se întimplă de regulă prin Octobru. După ce s'a coptū, se culegū tuleii, ērā pafele se taie și se legă în snopi. Pafele de sorghum suntū fōrte ramificate, și ramii lorū suntū acomodați la fabricarea de mături și de perii, ērā sēmīnța se folosese la nutrirea găinilor și a porcilor, în fine partea inferiōră a pașului său cotorulū e bunū ca materialū pentru focū. Pre unū jug. catast. se produce 4—7 m. m. de ramii, 6—12 m. m. sēmīnța și 25—30 m. m. cotorē. Ramii se plātescū m. m. cu fl. 12—20, ērā sēmīnța cu fl. 4.00—4.50.

Din acēstā descriere se vede, că cultura pāsatalui arabicū este fōrte rentabilă, și mai alesū acolo, unde omenii ar dori să introducă industria fabricării perilor și măturilor de tatarcă. Noi amū dori, ca acēstū genū de industrie ca și altele să se vulgarizeze la poporul nostru, care prestă iērnă ar avē ocupațiune și totū odată și isvōrē de venit.

Inflința electricității asupra vinului. — Din esperințele făcute asupra vinurilor în Paris, Bordeaux și Algeria etc., s'au constatāt urmātōrele fapte de cătră o comisiune specială:

1) Tōte vinurile tratate prin electricitate suntū în bună stare de păstrare și au un aspectū de vinuri, cari se menținū în bune condițiuni.

2) Vinurile netratate cu electricitate suntū mai muiū sau mai puținū alterate (stricate) și într'o stare, care nu permite de a se da în consumațiune.

3) Vinurile, cari aveau unū început de acrelă, tratate cu electricitate au rēmasū staționare; pre cādu acelea-și vinuri netratate au cōtinuat de a se acri.

4) Tratamentul electric n'a comunicatū vinului nici unū gustū particularū, din contră s'a recunoscutū, că calitatea s'a amelioratū prin vechime. Prin analiza chimică s'a constatū, că electricitatea omōră ori ce germene de bōlă, ce s'ar găsi în vinū. (După Economia noțiională.)

Revista comercială a săptămanei.

Ērna se pārea, că nu voese să se despartă bucuros de noi. Din lipsa de căldură și umeđēla sēmēnăturile nu se potū desvolta. Din unele părți amū primitū sciri, că sēmēnăturile și mai alesū viile ar fi suferitū multū din cauza frigului.

Tirgūlū de bucate din Budapesta în săptămēna din urmă a luatū o direcțiune mai favorabilă. Cumpēratorii temēndu-se, că recelile de primăvară vorū face daune mari în sēmēnăturī, au cercatū să cumpere cantități mai mari de bucate, vīndetōrii însă s'au folositū de ocaziune ridicāndū prețurile. Grāu a sositū în piāță multū, din care partea cea mai mare s'a esportatū și numai puținū s'a cumpērātū pentru acoperirea lipselorū locale. Prețulū față cu săptămānile trecute s'a urcatū cu 15—20 cr. Circulațiunea săptămānală a ajunsū la 200,000 m. m. plātindu-se maja m. cu fl. 7.80—8.15. Sēcārā s'a vīndutū în decursulū săptămānei preste 5000 m. m. cu prețulū de fl. 7.10—7.40 dupa calitate. Ovēsū încă a fostū în circulațiune aprōpe 5000 m. m. oferindu-se pentru m. m. cu fl. 5.75—6.15. Cucuruzū nu a fostū multū,

dară a fostū mai cercatū de cătu în săptămānile precedente plātindu-se m. m. cu fl. 4.54—4.58.

Tirgūlū de rīmātōri dela Steinbruch și în săptămāna trecutā a fostū destulū de bunū. S'a plātītū pentru rīmātōri *unguresci* aleși grei de 320—380 kg. 55—55½ cr., *bētrāni* grei preste 300 kg. 50—52 cr., *marfă țērā-nēscă* 49—52 cr., *sērbesci* 47—52 cr. la kg. curatū.

Bursa de Budapesta.

Din 20 Aprilū st. n. 1893.

Renta de aurū ung. 4%	115.80
„ „ hārtie „ 5%	100.—
Imprumutū cāilorū ferate ung.	123.—
Amortisarea detōriei cāilorū ferate de Ostū ung. (1-ma emisiune).	120.50
Amortisarea detōriei cāilorū ferate de Ostū ung. (2-a emisiune).	101.80
Bonuri rurale ung.	96.75
„ urbariale ung.	100.—
Obligāțiunile desp. regalilorū	101.50
Imprumutū cu premiū ung.	152.50
Losuri pentru regularea Tisel.	144.—
Renta de hārtie austriacā	98.50
„ „ argintū austriacā	98.25
„ „ aurū austriacā	117.25
Losurile austr. din 1860.	167.—
„ Viena.	179.—
Acțiunile bancel austro-ungare	985.—
„ „ de creditū ung.	404.75
„ „ „ austr.	345.80
Obligāțiunile cu cāstīgū ale bancel ipot. ung.	130.50
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina“.	101.—
Galbeni impērātesci	5.78
Napoleon-d'orū	9.69
Mārci 100 imp. germāne	59.75
Londra 10 Livres șterlingi	122.10

Prețulū mărfurilor.

Piața din Blasiū: Grāu, hectilitr. fl. 4— până 4.50, — grāu mestecatū fl. 3.50 până 4.—, sēcārā fl. 3.50 până —, — ovēsū fl. 2.25 până fl. 2.50, cucuruzū fl. 2.— până fl. 2.75, alacū fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.50 până fl. 2.50, — sēmēntă de cănepă fl. 3.50 până fl. —, fasolea fl. — până fl. —, — carnea de vită chilo 48 până — cr., carnea de vițlū — până — cr., carnea de porcū 48 până — cr., carnea de berbec 26 până — cr., — 14 ouē cu 20 până — cr.

Editorū și redactorū rēspunđetōrū:

Dr. Victorū Szmigelski.

Nr. 747—1893.

(20) 2—2

Concursū.

Pentru ocuparea postului de comptabilū la „Patria“, casă de economii societate pre acțiuni, se escrie concursū.

Salariulū impreunatū cu postulū acesta face fl. 600 și fl. 150 bani de curțirū.

Concursele, provēdute cu documentele recerute spre adevērirea calificāțiunii depline pentru ocuparea acēstui postū, să se aștērnā subscisei pānā în 1 Maiū a. c.

Blasiū din ședința direcțiunii ținutā în 4 Aprilū 1893 st. n.

Direcțiunea.

Nr. 164—1893.

(21) 2—3

Edictū.

După ce Alexandru Savu, nāscutū în Stirciū comitatulū Selagiū, fostū docente gr. cat. în Almașulū deșertū, bărbatulū legiutū a Mariei Farkas gr. cat. din Almașulū deșertū, cu începutulū lui Aprilū 1892 și-a pārsițitū legiuita sa soție și nu se scie ubicațiunea aceluia, prin acēsta se citēză, ca în terminū de unū anū și o ȓi să se prezenteze înaintea acēstui Forū matrimonialū, căci la din contră procesulū divorțialū urđitū în contra dînsului se va pertracta și decide în absența lui.

Dela Forulū matrimonialū gr. cat. de I-a instanță alū Protopopiatulū Pogăcelef.

Pogăcēua, în 31 Martie 1893.

Masimilian C. Codarcea,
vice-prot. preș. for. matr.